Any IX — Manacor 7 de Novembre de 1914 — N.º 424

PREUS DE SUSCRIPCIO

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

Redacció General Barceló-1-2.º
Administració Sta. Eularia, 25.
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Centre, 13.

A Palma: Llibería d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulária, 25.-Llibreria Ernest Frau, Bros-a.— Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa

Bescuit

Ignorancia, malicia o què?

A casi tots els periòdics netament anticlericals, i a qualcún dels «deferentes con todas las ideas»—especie d' estremeres de la llibertat per on corre molta cosa dolenta i poca bona—hi trobareu desiara articles carregats d' idees fulminants, amb sa firma de «Gabriel Alomar», que cada un d'ells, a parer del pusil·lànims, constitueix una màquina explossiva pitjor que les dels murters alemanys de 42, qui destrueix i tira a fons qualque dogma del catolicisme, igual que si fos una pura obra humana. Fins aquí no he sabuda veure encara la forsa destructora de tals *aparells*, i tenc la seguredat absoluta de que qualsevol persona mitjanament instruïda en relligió, veu que son completament inofensius en sí, purs focs d'artifici o jocs de mirallets. Per això sens dupte no hi ha casi negú dels qui podríen fer-ho amb lluïment qui se sía molestat en manifestar-ne la trama grollera, la vertadera filaça; i no sería jo el qui ho intentàs si no fos perque davant tanta d'ignorancia, un homo se pregunta a vegades si no tè obligació de sortir a defensar o restablir la veritat, i ademés perque els escolans d'amèn de l'articulista—persones qui admeten a ulls clucs, còme dogmes indiscutibles, les seves afirmacions, i neguen els dogmes catòlics—asseguren amb corvicció que tals afirmacions son indestructibles. A tot això afegiu-hi que lo dolent es més empastifador que lo bo, ja que «el cor i els sentits humans son inclinats al mal desde l'adolescencia», i els llegidors amb el silenci dels creents podríen entrar en dubtes davant la insistencia de l'articulista en escampar llevor niala i dolenta. A una roba de vellut, el frec repetit d'un cordó anc que sia de seda, la desllúu i la pela, i la acció casi-nul·la d'una gota d'aigua, a forsa de caure forada les roques.

Agafau un qualsevol de tals articles. Amb una entonació arxi-sibilítica i un énfasis d'infal·libilitat, l'autor vos enfloca, el més fresc del mon, absurditats folles, pelleringos històrics, veritats desfressades, anatemes de puerilitat ridícula, sentimentalismes estridents, i fins-i-tot qualque profecía borda, posseït de furors d'histerisme, qui lo mateix poden semblar tortures interiors d'un geni o torçors de mal de ventre, i emprant terminología catòlica, per més afronta o perque la pobresa d'inventiva no arriba més enllà.

El Mesianismo en la guerra es el títol del darrer que he vist publicat dalt el n.º 7.376 de *La Ultima Hora*. Tenc la convicció íntima de que un noranta per cent dels subscriptors del periòdic no'l lletgiren, i de que la mitat dels qui ho feren, no n'arribaren a capir més que'l baf verinós que se'n desprèn, contrari a la Relligió Catòlica. Ademés de la forma quasi-cabalística i del fons una mica enreviscolat, s'oposa a la clara intel·ligencia de l'article qualque cosa que un homo troba a mancar entre els palagrafis quart i quint, bé sia perque en el bull de l'inspiració l'autor no seguís manera, bé sia perque la Redacció del diari li suprimís qualque troç involuntariament o amb dret seny.

La causa motiva de l'article pareix que no es altra que la por supersticiosa «de un despertar de vagas i falsas religiosidades» que «se nota en los paises libres ayer, hasta en nuestra *(sic)* dulce y generosa Francia». El reviscolament del catolicisme a la República francesa, qui al parèixer empeny amb saba fresca i forsa de botó novell a una soca revellida, vé a destruïr idees i teoríes de l'articulista, aquell seu ideal de paganisme revist en insanies utòpiques i ardentment desitjat amb follíes d'oradura, en mig de la febra d'un sectarisme estúpid i ridícul contra l'Esglesia de Jesucrist; i, naturalment, un homo no renuncia sense queixes o imprecacions, segons el gènit, als seus ensomnis. La llàstima ès que els francesos estiguen tan ocupats i no tenguen lleguda per lletgir i rebre, mans juntes i cap cot, els desinteressats consells i les llums de l'articulista, consells i llums que en altres ocasions hi hauríen tenguda una formidable ressonancia, com la que puguen tenir entre noltros els de qualsevol portuguès anònim.

El perill d'aquestes grans crisis (la guerra), segons l'articulista, es la fabricació del fals héroe. Quin es aquest héroe fals? L'articulista no ho diu, però del seu article se veu que se refereix a Deu. Alabat sia el seu Sant Nom! L'aproximació de la mort, diu ell, fa que la fantasía de les multituts fii la seva salvació a forses sobrenaturals; o en termes més planers, la fantasía popular, excitada per la por, crea Deu supersticiosament, i d'aquí neix la relligió, qui no es més que una pràctica supersticiosa; i generalisant, resulta que la Relligió i la Fe catòliques, neixen de la por i son una superstició. L'articulista no fa aquestes afirmacions categoricament, pero les suposa.—Per *multitut* entén l'articulista tots aquells qui no saben resistir al malestar paorós, i esperar-ho tot del *propi esfors material* o en últim cas, de la irreductibilidat de l'ànima. Els qui saben oposar aquesta resistencia—els més pocs—son els escullits, «ciutadaes de la República interior» (ja hauría pogut dir *Monarquía* amb més propietat) perfets sobirans de sí meteixos, auto-dictadors. Ell, l'articulista, evidentment se compta entre aqueis. Noltros, els qui no ho esperam tot del propi esfors material, si no del poder i providencia de Deu, som dels altres—la descripció dels quals va quedar dins les caixes de l'imprenta o dins el tinter de l'autor—i constituïm lo que amb galanura de persona europea, culta i civilisada, califica de *borreguismo* (xotets de cordeta). Quina finura, mirall meu volgut!

L'idea de Deu la trobam en tots temps i dins tots els pobles, desde la tribu primitiva fins a la nació més civilisada. L'universalidat d'aquesta idea generadora de la relligió, ens dona ben entenent que'l seu origen deriva del meteix Autor de l'homo, i que es una d'aquelles que alguns, impropiament, anomenen ingènites, per que brollen quasi espontaniament de la meteixa naturalesa de l'ànima humana. Però l' articulista de referencia vol que tal idea de Deu i la de relligió, o sien les relacions qui d'ella deriven entre Deu i l'homo, venguen de la por a la mort. L'homo primitiu, sense gaire racionalitat o amb una racionalitat rudimentaria, davant un perill destructor. en un moment de por, hauría fabricat Deu com un esser que poría produir-li dany, i perque no n'hi causàs hauría inventada la relligió, trametent després aqueixes dues concepcions a les generacions futures fins a noltros. Me sembla que'ls partidaris de la evolució, entre els quals se compta l'articulista, no s'hi avendríen gaire, perque ens resultaría que'l civilisat actual estaría encara al mateix nivell que l'homo-llop o l'homo-monea. I el perfeccionament evolutiu? —Jo som estat molt poruc (i tal volta encara ho som), i mai per mai tenc recort de que fés pregaries a l'objecte o cosa qui'm feia por, i manco quant aquesta ja m'era espassada. Tampoc no crec que hi haja hagut cap ateu mai, per por que tenga dels llamps, per exemple, qui per evitar-ne un, li haja ocorregut ferli una súplica, ja que no les pot fer a l'Autor de la tempestat perque no hi creu.

La por esmentada de l'homo primitiu, no podía esser altra cosa més que un moviment irracional i transitori, com la por que té un ase al veure una fantasma desconeguda; i els ases, com qualsevol altre animal, en desaparèixer la fantasma, no'n tenen pus por, i anc que no desaparesca, així com se connaturalisen amb la coneixença i adhuc amb la simple visió d'aquelles coses abans paoroses, arriben a no fer-ne cas. Però l'home, sense dubte molt més perfecte que'ls animals, i tant si té a la vista l'objecte paorós com no, no sols no hauría perduda la por, si no que per la seva imaginació i fantasía, si no voleu racionalitat, en tendría més, es a dir, que un element integrant del seu esser i essencialment perfectiu, li serviría de major imperfecció. Això ja no ès l'estancament de la evolució vers la perfectibilitat, si no la regressió i el reculament a la imperfectibilitat. Segons l'articulista, estaríem ara més atrassats que l'homo-llop primitiu. Còme tesi general, ell mateix no acceptará aquesta conclusió, qui, dins els seus principis, es rigurosament, llògica. En qualque cas concret, jo no tenc inconvenient en acceptar-la.

Sería molt lluminós conèixer quina ès la por que ha obligat al President de la República dels Estats Units a prescriure rogatives a Deu per la pau, essent així que aquells Estats no sols son neutrals, sino que estàn molt allunyats de la guerra.

Per l'articulista de referencia, religió i fè catòlica son idees sinònimes de la de superstició, i aqueixa confusió, sens dubte, ès lo que el fa caure en tals errors de sentit comú. Ell fa gala d'ateu, manifestant-se en rudes sense religió, com un dels escullits, dels selectes, dels qui no tenen por i tot ho fien al propi esfors personal, com els animals forts de la selva. Ens coneixem, germà! I els trons i llamps?

La religió es característica dels homos, i respòn a facultats que tenim sobre els animals i ens fan immensament superiors a ells. L'idea de relligió es absoluta, com ho es la de veritat; però la de superstició es relativa a la de religió, i sens aquesta, aquella no existiría, de la meteixa manera que no pot existir error sense veritat. L'admisió, doncs, de la superstició que regoneix l'articulista, presuposa necessariament la relligió, i aquesta no l'admet aquell per una evident inconseqüencia o per una estupenda ignorancia o per altres coses pitjors.

La relligió com a característica humana ha d'esser necessariament no sols una cosa bona en sí, sino eminentment perfectiva de la nostra natura, i els qui no tenen relligió marquen un notable retrocés dins l'especie, reculant fins al nivell dels irracionals. Quin nom mereixen els qui reneguen de la relligiò amb dret seny? els qui s'avanen d'esser ateus? Quina calificació aplicaría l'articulista an els qui voluntariament, si pogués esser, se privassen de la intel·ligencia? I per una ironía de les que tant sovinetgen dins el mon, aquells son els qui se donen el nom *d'esperits forts*. Els ases també son esperits forts en aqueix sentit.

L'ateisme es a la fe lo que la ignorancia es a la veritat, i la ceguera a la bona vista; i parlar un ateu de fè i de relligió, es igual que un cego qui tractàs de llum i de colors, o un analfabet qui discutís de càlcul diferencial. L'ateisme es la negació d'una de les més principals facultats humanes. L'ateu es l'únic qui, de sentit comú, està incapacitat per parlar de fe ni de relligió, sense un gran contrasentit, i sense adjudicar-se a sí mateix patent de grandíssim ignorant, per no dir impostor.

La relligió catòlica, per l'articulista, es supersticiosa. De manera que tants de sabis catòlics i fondament relligiosos i d'una mica més de talla qu'ell, eren uns supersticiosos. Eh!

La fe i la relligió vertaderes son essencial i eminentment racionals, en el sentit de que no son ni poden esser mai contra la raó. Quant ho son, ja no queda fe ni relligió, sino superstició, com si posau aigua al vi, ja no hi haurà vi, sino amerat. Evitar la superstició es un dels més grans esments que té i ha tenguts sempre l'Esglesia Catòlica; tant la superstició de pensament com la d'obra, les posa entre els actes més pecaminosos, per anar directament contra Deu, violant el primer Manament de la seva Llei santíssima.

D'errors com el que hem analisat, n'està ple l'article *El Mesianismo en la guerra*, com casi tots els altres del meteix autor. Si tals errors fossen producte d'un raciocini esguerrat, sería molt de dolre, però suraría la bona fe de l'articulista, i no sería jo el qui deixàs de tractar-lo amb indulgencia. Però lo greu es que no son més que la repetició, a lo més purs plagis, dels que escamparen els enciclopedistes francesos i els escritors anticatòlics, a pesar d'haver estats mil voltes rebatuts i desfets. L'articulista no sembla un *fabricador d'errors*, sino un pur magatzemista o un modest revenedor a la menuda, qui no hi posa del seu altra cosa més que la forma de presentar-los. I a pesar d'això, ell se considera un dels cridats a la suprema direcció dels escullits. Qualsevol qui se sent cridat a esser director d'homos, menador de multituts, si procedeix de bona fe, ha de començar per voler-les alimentar amb bon past de veritat, i en conseqüencia ha de depurar de tota tara d'error i falsía les afirmacions que pren dels altres. Aqueix treball de depuració i crítica, no podem deduïr d'enlloc que l'haja realisat l'articulista, i això, senzillament, pot engendrar sospita de malicia, de propòsit d'enganar el poble, sospita que a tota ultrança deu haver d'evitar el qui s'atribueix la missió de director de gent, car es la sospita d'un crim de lesa humanitat.

Jo, ho confès amb sinceritat, durant molt de temps que no coneixia l'articulista més que de referencies verbals, el considerava com un homo ple de malicia, posseït d'un sectarisme fanàtic i perillós. Després, llegint alguns dels seus articles, vaig adquirir el convenciment de que no més se tractav

d'un ignorant ple de pedantería i de fatuitat, qui's creia noresmenys que predestinat a Anticrist, a destructor de l'Esglesia, dotat d'una força de geni superior a tots els enemics de Jesucrist, desde En Julià l'Apòtata fins an En Clemenceau i companyia. Avui he modificat bastant aqueix concepte, recapacitant en alguns fets. Es catedràtic oficial, i per tant no *deu* esser ignorant. Els seus moviments son nirviosos, quasi-convulsius, d'una agitació d'obsés. Escrigué una poesía injuriosa i amenaçadora contra la Reina (per que era inglesa) i molt depressiva p'el Rei, i les autoritats no'n feren cas com si se tractàs d'un irresponsable. Els esquerrans de Barcelona per fisconada el proclamaren *mestre*, i ell en romangué més satisfet que un ca amb un òs. Estojà i guarda el capell d'En Rull, un criminal vulgar segons el jurat, i la gent ho ha pres en broma, com una geniada d'En Pep de Na Santema. Es de la *Lliga de defensa dels drets de l'homo*, i partidari de la expulsió dels frares francesos i no francesos; contrari a la tradició, i avui tot el seu encens es per Inglaterra. Tè una por supersticiosa als llamps i a la mar i a la victoria de les armes teutones (els teutons no son civilisats), i acusa de superstició el poble francés, i li dona consells i pseudoremeis, com una especie de pontific simiesc. — Se tractarà, per ventura, d'un cas patològic de desequilibri nirviós? Al Ministre d'Instrucció Pública i al Sr. Rector de l'Universitat de Barcelona, a l'Ajuntament de Palma abans de donar-li vots de gracies i als directors de periòdics «deferentes con todas las ideas», caldría aclarir-ho; car això no es alou dels seus sogueus, escolans d'amèn, d'una estupenda inconsciencia.

Tal volta el concepte just no està en cap d'aqueis tres extrems per sí sol, sino en l'eclecticisme resultant de tots tres plegats.

NOTA. Amb mires a l'articulista de referencia, no hauría escrita una sola retxa. Si ho he fet ès estat solament amb mires a's llegidors de L'AURORA per prevenir-los contra els errors i les falsedats contengudes en els articles firmats per «*Gabriel Alomar*»

DU-BOIS.

El Rei Sabi

(Segueix).

I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Juanet amb aquell cavall del Rei Sabi que taiava es vent com un espasí, camina caminaràs cap an aquelles casetes blanques a on havía deixada sa mare, de cop e-hi va esser.

Sa mare, la bona sort, el colombrà de lluny, i ¿que fa sa gran polissarda? S'afica dins es llit, tota retgirada de que es seu fii no n'hi fes qualcuna com la trobaría casada amb so negret i sensa res de malaltía que fés necessaria s' ampolleta d'aigo de sa Font de Xorrigo ni es tel de ses costelles d'una lleona que alletàs.

—No tenc altre remei, pensà ella, que posar-me a gemegar a la descosida i a pegar unes bones revinglades a fi de que En Juanet me trob aixi com me deixà.

Se tira dalt es llit, i ja ès partida amb uns bons gemecs que alsava tota la casa i unes revinglades que semblava que havía de botir des llit.

Amb això arriba En Juanet, i no guipa negú nat en tot allò, pero sent s'estabó des gemecs de sa mare, i se'n entra tot afuat dins sa cambra.

—Ma mare! diu ell, com la veu d' aquella manera. ¿I encara vos trob dins es llit, i tan desesperada d'aquell mal?

—¡Ah fii meu dols! diu ella, plorant com una Magdalena. ¡No sé com no som morta! ¡Es el Bon Jesús que no hu ha volgut! ¡Ai fii meu dols des meu cor! Ja no puc pus! Esta fet de mi!

—No m'enviàreu vos, diu ell, a dur una ampolleta d'aigo de sa Font de Xorrigo i un tel de ses costelles d'una lleona que alletàs!

—¿I que les me dus? diu sa mare.

—Velestaquí? diu En Juanet.

I les hi presenta. Sa mare, com veu allò, romàn tot d'una tota estafarillada, com si no sabés què n'havía de fer. A la fi agafa s'ampolleta, i *glec! glec*! se cala tota aquella aigo i llavò se planta aquell tel dalt sa boca des cor, i cop en sec diu:

—Ja estic bona!

I ja pega bot des llit, i s'aferra p'En Juanet, i besades i més besades, i En Juanet tot extranyat de veure aquelles coses que feia sa mare.

Ell esperava que sa mare li diría que s'era casada de bell fresc; i, com va veure que no li motava de res, va pensar:

—Esperaré que ella m'ho ensat.

Amb això En Juanet se'n anà a llevar sa sella an es cavall i a abeurar-lo i donar-li paia; i sa mare ¿que fa?

S'enfonya dins es rebost, roda clau de part-dadins, i ja ha presa escaleta, i per endins! i per endins!

Com ès dins aquell grandiós jardí, troba es negret tot xalest, que, com la veu tan trastornada, perque hi estava molt, ja li diu:

—¿I ara? ¿que hi ha res de nou?

—Maldament no hi hagués tant! diu ella. Que En Juanet s'ès entregat!

—¿Què me dius? s'exclama es negret, perdent també ses riaies.

—Idò sí! diu ella. ¡I tanta de sòrt que jo l'he colombrat molt abans d' arribar, i me som tirada dalt es llit amb uns bons gemecs i unes bones revinglades per donar-li entenent que encara tenía es mateix mal amb-e que m' havía trobada quant el vaig enviar a dur s'ampolleta d'aigo de sa Font de Xorrigo i es tel de ses costelles d'una lleona que alletàs!

—¿I l'ha duita an aqueixa ampolleta i an aqueix tel? diu es negret.

—Prou que hu ha duit! diu ella. I no he sabut que havía de fer davant tot aquell endiumenjat, més que beure'm s'aigo de s'ampolleta i posarme dalt sa boca des cor aquell tel, per fer creure an En Juanet que era romasa bona, per deixar-li bona boca i preparar-lo per dir-li lo des casament.

—¡Bona l'has feta de beure't aquella aigo i posar-te aquell tel dalt sa boca des cor! díu es negret.

—I ¿quin mal e-hi pot haver en tot això? diu ella,

—Quin mal? diu ell. Més que tu no te fas comptes!

Es negret s'estigué una bona estona fent-se cloquetjar es cap i pensa qui pensa, fins que diu a sa dona.

—I s'ampolleta i es tel a on són?

—Allà dalt! diu ella.

—Idò més que depressa, diu ell, ves a davallar-m'ho tot, tal com e-hu has deixat!

Ella pren escaleta i per amunt per amunt!

D'amagat d'En Juanet agafa s'ampolleta i es tel de dins sa cambra, se torna enfonyar dins es rebost, i per avall! fins que fou abaix, i entrega aquelles coses an es negret, que les se mirà ben arreu una bona estona fins que diu:

—Sí que mos hi diu tort!

—¿Tammateix? diu ella.

—Jo t'ho assegure! diu ell. Ni això ès s'ampolleta que es teu fii anà a omplir de sa Font de Xorrigo, sino una altra que es meu contrari més gros li ha baratada, ni això ès es tel de ses costelles que es teu fii va treure de sa lleona que alletava, sino un tel de ses costelles d'una euveia que aqueix mateix contrari meu li baratà per fer-mos sa gamena. Si tu, abans de beure't s' aigo i de posar-te aqueix tel dalt sa boca des cor fosses davallada a veure què havíes de fer, es mal era mort; es meu contrari no mos feia res; pero ara no hu sé! no hu sé!

—Però bono! diu ella. ¿Com es meu fii no havía de veure sa manganeta, si m'hagués trobada aixecada i sensa cap senya de mal? ¿Que li havía de dir jo després d'haver-lo enviat amb tanta de pressa a dur totes aqueixes coses? I sobre tot! si tu m'haguesses advertida de lo que havia de fer, en presentar-se En Juanet...

—Es que jo no creia possible que tornàs! diu es negret. Bono! ara això ja no té remei ni compostura. Ara no mos queda mès que un camí per salvar-mos.

—Diguès idò què he de fer! diu ella.

—Què has de fer? diu ell. Pujar-te'n allà dalt, i dius an En Juanet que, per porer tu estar segura amb ell de que, si venen es contraris, ell te porà defensar, necessites que te fassa tres proeses: que t'esfondr una taula amb un cop de puny, i llavò una mitjanada amb un altre cop de puny, i llavò que te vincl i te romp aquel vergat de ferro que tenim an aquell recó des rebost. I si ell prova de fer aqueixes coses, jo sortiré i faré lo que serà necessari per salvar sa meua pell i sa teua, perque no te'n vages a creure que si jo hi quet, tu no hi quedis!

I aquella mesquina no tengué altre remei que pendre escaleta amunt, poreu fer comptes amb-e quin coratge!

—¿An-e qui? deia ella. ¡Vaja quina casada que he feta! ¡Mal m'hagués tocat una terciana d'aquelles somerines, d'aquelles que deixen seca una *pressona*, a's dia que vaig consentir a casar-me amb aquest negret! ¡Me'n meresc més! ¡me'n meresc cent vegades més!

I la dona seguía per amunt i per amunt per aquella escaleta fins que fonc amunt de tot, dins es rebost, i obri.

—¡Oh! diu En Juanet. ¡I jo que vos cercava per tot i vos cridava! ¿I com no me sentíeu?

—¡Idò no t' havía sentit! diu sa mare.

La dona va fer un esfors per envestir lo de ses proeses, i arriba a dir:

—Bono, Juanet, parlem clars! Per estar aquí tots solets tots dos dins aqueixes casetes, jo he mester una seguransa de que tu, si venien contraris, me sabríes defensar.

—I ¿quina seguransa volíeu, ma mare? diu En Juanet.

—A veure si éts capaç d'esfondrar aqueixa taula amb un cop de puny! diu sa mare.

—No res idò, diu En Juanet. E-hu provarè ara mateix.

I aquí En Juanet ensivella cop de puny an aquella taula, i ja hu crec que l'esfondrà i ben esfondrada!

—Vos basta aqueixa seguransa? diu En Juanet a sa mare.

—Encara no'm basta! diu ella. ¡A veure si ets capaç d'esfondrar aqueixa mitjanada!

I n'hi signa una d'una cambreta.

I ¿que fa En Juanet? Entaferra cop de puny an aquella mitjanada, i zas! aquella mitjanada per avall, tota esfondrada.

—En teniu prou de seguransa? diu En Juanet a sa mare.

—No encara! diu sa mare.

I se'n entra dins es rebost, i treu aquell vergat de ferro que hi havía a un recó; el presenta an En Juanet, i li diu:

—¡Veiam si éts capaç de vinclar amb ses mans i rompre aqueix vergat!

En Juanet l'agafa per cada cap i l' afitora an es seu genoi, pega tirada i zas! aquell vergat vinclat i fet dos bossins!

I heu de pensar i creure i creure i pensar que a l'acte s'entrega es negret, cridant com un desesperat i fent flamada tot ell:

—¿Qui ès que se'n vé a esfondrarme ca-meua i a fer-me mal bé ses meues coses? ¡Polissó més que polissó! ¿Vol dir éts tu? ¡Ja no'n faràs altra!

Diu an En Juanet, i ja l'ha embolicat p'es coll amb més forsa que el dimoni, i estreny qui estreny.

Com En Juanat veu que l'estrengolava de tot, se posa a dir:

—Pietat per amor de Deu! ¡Un favor per amor de Deu! ¡A un que l'han de matar, sempre li concedeixen un favor que demàn!

—Concedi-le-hi! per amor de Deu! concedi-le-hi! deia sa dona plorant an es negret.

Tant le hi arriba a dir, que es negret diu an En Juanet.

—Vaja! digués quin do demanes!

—Idò, diu En Juanet, que, en esser mort, me capoleu ben capolat, posau tot es capolat dins un sac i fermau es sac dalt es cavall que he menat, i amollau sa bistia per que se'n vaja per allà on tendrà es cap girat.

—Bono! diu es negret. Ja seràs servit!

I li pega altra estreta an es coll i el pobre Juanet romàn estrengolat de tot, que no tirà cap cossa.

I sa mare plora qui plora, cuidant a fer es tro, que no hi havía qui l'aconortàs.

I ¿vos feis comptes que es negret cumplís sa promesa que havía feta an es pobre mort? Idò no. Lo que feu ell, cavar una gaveta ben fonda, e-hi tira es mort, el tapa ben tapat de terra i hi acaramulla més d'una carretada de roques damunt, i torna prendre escaleta, i per endins i per endins!

Volía que sa dona davallàs amb ell dins es jardí; pero ella, forta i no't mogues, volgué romandre per assaciar-se de plorar damunt sa fossa des seu fiet.

I ¿quin remordiment més gros vos creis que era es seu?

Idò que no s'hagués de complir es do que es seu fiet havía demanat abans de morir.

Tan gros era es greu que li sabía d' allò, que no pogué pus, i se posa a decantar aquelles pedres de dalt sa fossa, i grata qui grata sa terra, arriba a destapar es cos des seu fiet, el treu, amb una guinaveta el fa tot bossins, e-hu posa tot dins un sac, ferma es sac dalt es cavall, i amolla es cavall a lloure per que se'n vaja per allà on tenga es cap girat, i aquell cavall va esser com la bala de fogir, i de d'allà, si m'agafau.

I ella que fa? torna omplir de terra sa fossa i hi acaramulla totes aquelles pedres, com si res fos estat, i pren escaleta, i per endins! per endins! cap an es jardí a fi de que es negret no se temés de res.

I aquí haurem de posar forqueta, fins dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius.

(acabará)

JORDI DES RECÓ.

Recapte

Sa neutralidat d'Espanya.

Sembla que En Dato i tots ets altres Ministres esràn ben resolts a mantenir a tota ultransa sa neutralidat d'Espanya, perque ès voluntat ferma de tota sa nació. Diuen que es Govern no permetrà que sa discutescn aquesta questió dins ses corts per evitar complicacions que de lo que diguessen certs diputats poríen venir. Es partit conservador en pes vol sa neutralidat.

Dins es partit lliberal pareix que hi ha mar de sarts. En Romanons es romàs molt atxullat veient que es partit no ès gens favorable a rompre sa neutralidat, i ara l'homo fa títeres ferm per veure si se posarà a to.

Des republicans no hi ha més que En Lerroux que sia contrari de sa ditxosa neutralidat; totes ses altres fraccions republicanes en son partidaries.

Amb una paraula: ès tota sa nació en pes que vol sa neutralidat i foris.

¡Aqueis contraris d'Irlanda!

Dalt es derrer nombre de *Catholic Times* que mos ès arribat, de dia 23 d' octubre, veim ses guitzeries que Sir Carson, es caporal des rebel·los d'Ulster, es gran contrari de sa *Home Rule*, no s'atura de fer contra ets irlandesos i sa mateixa *Home Rule* o sia s'*Autonomia*, que ja ès llei i sancionada del Rei, i que se posarà en planta tot d' una que s'acabarà sa guerra, si Deu ho vol. Idò, Sir Carson, com no pot botxinetjar ets irlandesos per un vent, los xeremía per s'altre. Aqueis contraris d'Irlanda son forts de morro, i se veu que en duen un dimoni a cada cabei contra sa *Home Rule*. Aixi ès que mos sembla que Irlanda, per arribar-hi a s' Autonomía, haurà mester Deu i ajuda.

Marruell a Mèxic

Pareix que s'arròs e-hi va a grumaions per ses coses de sa Relligió, i sobre tot per ses Ordes Relligioses i p'es Clero. Sembla que, com més va, més s'esbaldrega sa cosa; cada vegada que muden de President de sa República, sa situació de ses persones esglesiàstiques i relligioses pitjora. S'antic President En Porfiri Díaz resulta un sant comparat amb sos seus sucessors. N'Huerta ja fonc més dolent, i es sucessors seus l'han fet bo perque son estats molt pitjors. ¡Pobres esglesies mexicanes! corren un mal equinocci; es Ministres de Deu e-hi són perseguits de sa manera més seuvatge. Se veu que en Barrufet e-hi balla de capoll.

Es cosa de comanar a Deu de bon de veres l'Esglesia de Méxic i tots es sacerdots que's veuen obligats ¡a capllevar-hi!

¡Acursau, Senyor, es dies de prova an aquells Ministres vostros! ¡Ja ès hora, Senyor! ¡Ja ès hora! ¿Que no hu sentiu que vos diuen:—*Domine, salva nos! Perimus!*

Altars, capelles i temples

I

Oratori sepulcral de la Torre d'En Villalonga a la Marina de Lluchmajor

Me cridá Mossen Rafel Amer i Servera, administrador de la Senyora Dna. Catalina Zaforteza, Viuda de Villalonga, devers l'any 1866, poc després d'esser-me examinat de *Mestre d' Obres* i me comaná el projecte, per que no havía satisfet el que havía presentat el Mestre d'obres Militars D. Pere de A. Penya; y, croquisat el meu, el m'acceptaren tot seguit, i aprofitant la gran mole de pedreny, ja aparellada d'abans, posaren fil a l' agulla baix la meua direcció. Dita Senyora dedicava l'oratori a la memoria del seu difunt espòs D. Mariano.

Tot l'edifici consisteix en una cambra vuitevada de nou metres de diámetre exterior, de pedra de *s'Aguila* i des *Puig de Ros*, possessions veinades, sentat damunt roca maressenca i davora el gran casal antic, habitació dels senyors i de l'arrendedor del lloc amb ses dependencies.

Davallen a la Capella Cripta, en semi-sotarrani, desde l'entrada de la clasta, per dues escales laterals, atravessant les rafes radiades fins als dos replans, front a front, a on fixaren ses plantes (esgrafiades en planxes de marbre) de les sepultures amb els noms dels morts, aixi com los hi aniríen depositant. En mig, s'aixeca un robust pilar que aguanta la volta a modo de paraigua desplegant vuit teles trapezoidals que, desde el seu capitell, volen fins an els murs del seu perimetre, en los cinc enfronts dels cubículs a on poden depositar més de 50 baüls. Son cinc només perque el del davant correspòn al davall de l'escalinata anterior-exterior. Els dels dits replans interiors laterals cauen baix de dues finestres apaïsades baixes; i el del altre extrem central (cambra pentágona) baix de l'altar major, cau sobre el de dita cripta, davant l'enterrament de les despulles del Senyor don Mariano, que hi foren trasladades, desde el Cementeri de Palma. Les de la fundadora están provisionalment dins lo Cementeri de *la Vileta* (terme de Palma), que son germá major D. Jusep Quint Zaforteza, d'honorable memoria, bon amic meu i consoci en l'Academia de Belles Arts de Palma (A. C. S.), va fer construïr.

Dita fundadora del monument que descric, tengué el gust de fer exornar tots el capitells, conopis i claus de les voltes amb els escuts nobiliaris de la seua antiga familia.

Además de l'altar major, hi ha sis capelles corresponents amb lo portal forá únic, an els vuit costats de l'edifici, amb ses vidrieres de color, voltant per sobre el fris de relleu que mostra part-damunt els capitells, d'on parteixen els arcs, l'inscripció: *Scio enim quod Redemptor meus vivit, et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum*, Job, XIX.

La volta principal de dita gran cambra, la me sugerí la de l'esglesia de *San Juan de los Reyes* de Toledo, que vaig tenir ocasió d'estudiar en les lámines dels *Monumentos Arquitectónicos de España* quant jo desempenyava el cárrec de professor de *Composició* i *Part llegal* en l'*Escola de Mestres d'Obres*, instalada en la Academia de B. A. de Palma.

Lo retaule principal de la capella el feu de reure baix dibuix meu mestre Jaume Portell, i hi posaren la Mare de Deu del Pilar, que pintá damunt post mon amic i condeixeble D. Ricard Ankermann, que també decora el pali de l'altar amb les imatges dels Evangelistes.

Darrera l'altar vaig deixar llocs p' el *lavabo* i a cada banda per sacristía i Confessionari baix les escaletes que pugen a les tribunes, en galería de set estancies sobre'ls altars que s'havien de dedicar a altres tantes advocacions de la Verge María.

S'encarregaren a Barcelona les vidrieres per l'altar major absidiolat, amb les figures del Beat Ramón, la Beata Catalina Thomás i Sant Alonso; pero, havent resultat desgraciades, la Senyora, qui tenía molt bon gust i havía viatjat per l'extranger, les rebutjá. Més tart, foren aplicades an els finestrals del altar major de la parroquia de Selva; fan bon joc per lo extrany amb lo retaule de St. Llorens, de pedra blanca de Muro, que projectá D. Pere d'A. Penya, de qui també fou obra l'altar major de l'esglesia dol Sant Hospital General de Ciutat.

Al cel sia la noble senyora que, amb sant entusiasme comensá aquell monument, i també el meu bon amic lo M. I. Sr. D. Rafel Amer i Servera, qui fou Vicari General de la nostra Diòcesi; també comán a Deu el Mestre oficial primer, práctic, Ramón Torres, qui posá la primera pedra, pujá voltes i clavá a la cucuya de la teulada el primer *para-llamps* qui s'alsá dalt una esglesia dins Mallorca. També vui fer bona memoria dels escultors D. Jusep Rosselló (Pep de Sa Torre) i D. Antoni Llinás, qui esculturá la Mare de Deu i els ángels de pedra de dalt el portal forá i dels conopis interiors. Al cel los vegem. Encara son vius N'Antoni *Bouet* de Lluchmajor, qui de manobre arribá a *mestre de tayant i de paletes*, D. Antoni Vaquer de Felanitx, i D. Llorens Ferrer d'Alcudia, que tallaren tots els fullatges de pedra, i D. Guillem Galmés, qui feu els models de les estatuetes.

Ignor si han acabat de realisar, tal com jo el tenía pensat, aquell meu primer edifici relligiós.

BARTOMEU FERRÁ

Noticies de sa guerra

Arribades dia 30

—A Londres confirmen que a sa colonia inglesa del Cap de Bona Esperansa dos generals boers se son alsats contra Inglaterra, això a Orange i an els Transvaal. Aqueis generals han nom Meyers i Dewuet.

—Ses processons que un temps se feien per tot França a's dia dels Morts i que sa masonería, anys ha, les havia fetes prohibir, enguany es Govern francès les ha autorisades. Molt ben fet!

—Ets aeroplans alemanys fan de les seues volant part damunt ses ciutats de la Polonia russa i hi amollen bombes, que fan naufratx ferm. Dins Varsovia amb uns quants dies han mortes devers cent persones.

Arribades dia 31

—Ets austriacs en ses batalles d'aqueis dies amb sos russos devers Ivangorod han fet an aqueis 8.000 presoners.

—El princep Lluís de Battemberg, oncle del princep Maurici que morí s'altre setmana a sa batalla de Arras-Ipres-Nieuport, ha escrit an el Rei d'Inglaterra que deixa de formar part de s'Estat Major de s'Armada Inglesa, i se passa an ets alemanys per defensar Alemania perque diu que ès això que li pertoca fer allà on es Battembergs son de nerencia alemanya. Aquesta feta del princep Lluís ha causada fonda impressió dins Inglaterra. Es Ministre de Marina inglès ha confessat que an aqueix princep «se deuen gran part s'engrandiment de sa marina» inglesa.

—Segueix sa gran batalla devers Arras-Ipres-Nieupot. Ets aliats e-hu fan de tot per capturar ets alemanys a fi de que no s'arrambin a Dumquerque i Calais; pero ets alemanys no afluixen i de fet s'hi van acostant acostant, encara que los costa des pebre. La esquadra inglesa encara no els ha poguts capturar.

—Un aeroplà alemany aqueis dies volà part damunt Dumquerque, amollant-hi bombes i bombes.

—Devers La Bassée ets inglesos han fets recular uua mica ets alemanys i devora Lille aqueis han fets recular es francesos.

—An es derrers combats entre russos i alemanys devers Polonia russa i Prussia oriental ets alemanys han fets presoners 14.000 russos i els han presos además 64 canons.

—Entre Bapaume i Croisselles, devers es sur-oest de Bèlgica ets alemanys han derrotades quatre divisions de cavallería franceses i dues ingleses, ses quals han hagut de deixar en poder d'ets alemanys bona part de s'artillería.

—Diuen que Turquia ès entrada en foc a favor d'Alemania. Dia 30 d'octubre dos contra-torpellers turcs entraren an es port d'Odessa (Russia) i tiraren a fons un canoner rus i envestiren un vapor francès, deixantlo comsevuiot ferm, i llavò bombatjaren la ciutat. Un creuer turc bombatjà s'altra ciutat russa de Theodosia i es moll; ses bombes feren molt de mal a la Seu, a sa Sucursal des Banc de Russia i a sa Banca de Comerç.—Un altre creuer turc se presentà davant sa ciutat de Novorussk fent avinent a ses Autoridats russes que, si no entregaven la ciutat, los ho bombetjaría.

—Aquell dimoni de creuer alemany *Emden* que devers l'occeà indic ha tirats a fons tants de vapors mercants inglesos, sembla que encara no ha perdut es tranc.—Ses derreres noticies son que n'acaba de tirar a fons quatre més: un inglès i un japonès, tots ben grossos, i llavò un creuer rus *Jemchug* i un cassa-torpeller francès.

—Es gran vapor inglès *Manchester* se'n anà a fons a sa costa nort d'Irlanda per haver topada una mina que hi posaren ets alemanys.

Arribades dia 1 novembre

—Ets alemanys ja han fet net es port d'Anvers de sa gran destrossa que hi feren i des pertret que hi afonaren es belgues quant abandonaren la ciutat, a fi de que ets alemanys no se'n poguessen servir.

—Diuen que ets alemanys primer volen prendre Boulogne que Dunquerque. Boulogne ès un altre port de mar de França més cap a sur i que ès, fora Calais, es qui té més importancia d'aquella costa francesa.

—Ets alemanys i austriacs han hagut de recular una mica dins la Polonia russa per prendre millors posicions per porer parar clot an es russos, que han rebuts reforsos grossos i s'ès mester vel·lar-los bé es ble.

—Segueix sa batalla an el sur-oest de Bèlgica i nort-oest de França, sensa que se sapia qui guanya definitivament, perque un cop prenen ventatge ets alemanys i un cop ets aliats; per això uns i altres s'atribueixen sa victoria.

—Arriben noves particulars d'Inglaterra que ses tropes belgues han minvat massa i que s'espera que de cop ets alemanys entraren a Dunquerque.

—Diuen de Roma, per referencies de gent que hu ha vist, que ets alemanys han esfondrats i fets un claper quatre forts des molts que errevolten Verdun.

—Vé noticia de París que d'acort amb so Governador Militar d'aqueixa gran ciutat diràn una missa, a's dia dels Morts a *l'esglesia d'ets Invàlits* en sufragi des morts durant aquesta guerra. Aquesta missa serà mol solemne, i la presidiràn ses Autoridats.

—Ja feia estona que a França no se veia mai que ses Autoridats presidissen sa celebració de misses. Que Deu e-hu beneesca! Amèn!

—Corre sa veu de que ets alemanys han inventat uns altres canons més ferests que es de 42; son de 56 centimetres de boca, i arriben a 45 kilometres, i amb ells bombetjaràn ses costes d'Inglaterra desde Calais i Dunquerque.

—També corre sa veu de que ets alemanys preparen una expedició de 300 000 homos a Inglaterra, i sembla que això ès a lo que mena més por es Govern Inglès.

—Ha resultat completament fals lo que es periòdics digueren la setmana passada de que es capità d'un vapor belga, fondetjat a Valencia, havia rebuda carta de que a Bèlgica ets alemanys li havien agafada sa dona i dues fies, i que havien violades aquestes i taiats es pits an aquella, per lo qual aquell capità havía defiat es capità d'un vapor alemany que hi ha dins es port de Valencia. Aclarit es cas, resulta que aqueix capità belga només té trenta anys i no té cap fia, sino tres al·lotets, i que no té noticies d'aqueis ni de sa dona des que capllleva a Valencia. Ara anau-vos-ne a fiar de tantes de barbaridats com atribueixen an ets alemanys.

Arribades dia 2

—Es Govern Francès segueix segrestant i embargant es bens que es particulars d'Alemania tenen dins França. I no vos cregueu que n'hi tenguen pocs de bens dins França certs alemanys. Això se veu que durà molta de coa.

—Sa batalla des sur-oest de Bèlgica i nort-oest de França segueix ben encarnissada, i cada banda e-hu fa de tot per guanyar: ets aliats paren per que ets alemanys no s'acostin massa a Dunquerqne i a Calais, i ets alemanys volen passar, cost lo que cost. An aqueixes dues ciutats ja se veuen sa ruixada damunt, i la gent en fuig; i ses

Autoridats que hu guarden, se preparen per resistir fins allà on puguen

—Es Govern Italià ha dimitit. Molts creuen que això serà sa primera passa per Italia entrar en guerra.

—S'Almirallat inglès fa a sebre que an el Mar del Nort un submarí alemany ha tirat a fons es creuer inglès *Hermes*. Tanta de sort que casi tota sa tripulació s'ès salvada, gracies a Deu.

—Vé notícia d'Alemania que s'esquadra turca ha bombetjat Sebastopol (Russia) i que la ciutat fa flamada. ¿Serà vera aquesta?

—A Suïssa reben noves des Cap de Bona Esperansa de que sa sublevació des boers contra Inglaterra pren molt de còs a Orange i an el Transvaal i que s'estén per totes aquelles colonies.

—Es Govern Inglès ha tancada casi de tot s'embocada del Tàmesis, sens dupte per que ets alemanys no s'hi puguen aficar.

—Dos navilis russos se'n son anats a fons dins el Mar Negre perque toparen a dues mines que hi havíen posades ets alemanys.

—Es navilis turcs que han fet tant de maig an es russos devers el Mar Negre, los comanden alemanys.

—Venen noves de Suïssa de que ets alemanys han passat el riu Aisne. Lo que sembla cert que han presa an es francesos sa ciutat de Vailly, que està assí dessà l'Aisne.

—Casi cada dia volen aereoplans alemanys dalt Dunquerque i Calais, i hi amollen bombes i bombes, que sempre fan maig i mantenen retgirada ferm la gent d'allà, sa poca que hi queda, perque tots es qui poren buidar, buiden.

—Arriben d'orient unes noves ben tals quals p'ets inglesos, això ès, que Turquía amb sa gran forsa que té dins Asia, prepara una invasió d'Egipte, que està baix de sa protecció d'Inglaterra, i diuen que de Siria i d'Arabia s'acosten tropes i tropes an el Mar Roig i an es Canal de Suez, amb s'idea d'apoderarse d'aqueix i aturar aixi es pas d'Inglaterra cap a la India. Dirigeixen ses forses turques oficials alemanys; aqueixa direcció es lo que fa més temibles tals tropes. — Ets Embaixadors de Russia, Inglaterra i França se'n son anats de Constantinopla per orde des seus Governs respectius.

Arribades dia 3

—Ets alemanys sembla que fortifiquen ses ciutats de Bèlgica de sa banda de ponent, lo qual indica que no duràn gaire idea de deixar-les-se prendre.

—Venen noves de Maestrich que se veuen passar trens i més trens d'Alemania cap a sa costa belga, carregats de pertret per acabar d'armar submarins que ja tenen an es ports d'aquella banda per fer ses pessigoies endins a ses esquadres ingleses.

—An es sur-oest de Bèlgica ets alemanys han preses ses ciutats de Ramskapelle i Tamdeke an ets aliats, que se veuen estrets de tot per part d'ets alemanys, pero que hu fan de tot per capturar-los, i se veu que els-e posen aixi mateix molta de terra a s'escudella.

—Se confirma sa rompuda de relacions de Turquía amb França, Inglaterra i Russia, i que ses tropes turques i sa marina turca les comanden Majors alemanys, i això precisament es lo que fa més temibla s'actitut de Turquía.

—Diuen de St. Petersburg que s'actitut de Turquía obeeix a un pla d'embirombar es mahometans de tot lo mon per promoure un alsament general contra ses colonies d'ets aliats, aprofitant sa circunstancia d'estar Inglaterra embolicada amb sa guerra europea.

—Diuen de París que diumenge ets aviadors francesos volaren part-damunt es Corter General Alemany (sur-oest de Bèlgica), i hi amollaren 240 bombes. Veurem ses noticies d'Alemania què en diràn de tot això.

—Corre se veu que Alemania ofereix 256 milions de marcs (un marc son cinc reals) a Turquía per fer guerra a Russia i Inglaterra.

—Ets alemanys han pres an es belgues i aliats sa ciutat de Dixmunde, i els han fets recular un bon tros. S'artillería belga i ses tropes belgues romangueren molt esfondrades.

—Ets aviadors alemanys volen continuament devers Dunquerque, Boulogne i Calais i amollen seguit seguit bombes dalt es convois d'aprovisionament d'ets aliats.

Arribades dia 4

—Ara resulta que ets aviadors francesos no bombetjaren es Corter General Alemany, sino sa Casa de s'Ajuntament de Dixmunde a on aquest Corter se volía instalar, com ets aliats varen haver hagut de fogir de tal ciutat.

—S'altre dia passà per dins Suïssa cap a Alemania un tren de cent vagons de patates, catorze mil quintars d'arròs i trenta mil Kilograms de mongetes, procedents d'Italia. ¡I noltros que mos pensàvem que no hi entrava res de menjar dins Alemania perque s'Inglès i es Francès e-hu aturaven! Aixi mos ho asseguraven ses agencies telegràfiques de París i Londres i es nostros germanòfobs! Ja hu val!

—Vé noticia de Viena que ets alemanys han vençuts es russos a Litkenben i que ets autriacs han capturada s'ofensiva russa an es Kárpates.

—Ell es famòs creuer alemany *Emden*, segons noves d'Hamburg, ja ha tirat a fons un altre navili inglès, es creuer *Erford*, i llavò s'ha fetes seues mil tonellades de carbò, això an l'occeá índic.

—Un enginyer de mires, alemanys. ha publicades damunt es diari de Madrit ABC unes declaracions d'allò d'allò. Diu: a) Que a Berlin sab tothom que tota s'idea de s'exèrcit alemany ès d'apoderar-se de tota sa costa d'Anvers fins a Calais per envestir tot d'una amb submarins, *dirigibles* (Zeppelins) i aereoplans ets inglesos i ses seues esquadres.—b) Que llavò desembarcarà a Inglaterra un exèrcit alemany baix de sa protecció de s'esquadra alemanya, que presentarà combat a s'inglesa, i que amb sos medis ofensius amb que conta, té coratge de no romandre davall.—c) Que conten ets alemanys amb un *explosiu* formidable, que si l'amollen d'un *Zeppelin* o aereoplà dins mar, produeix unes ones tan grosses còme muntanyes, que no hi ha navili, per gros que sia, que no se'n vaja a fons si una ona d'aquelles l'aplega.—d) Que de cop sa guerra quedarà reduïda a Alemania i a Inglaterra; de manera que es Govern francès pot tornar a París en voler, perque ets alemanys no hi entraràn per aquesta vegada.

—S'Embaixada austriaca de Madrit diu que ets austriacs han fets recular es russos, que volíen passar es riu San, i que han recobrada d'aqueis tota sa regió de Bukovina.

Arribades dia 5

—Diuen de Burdeus que sa sublevació des biduins a Egipte contra Inglaterra té importancia, i que hi ha hagudes topades amb ses forses ingleses dins tota sa regió de Heptomonida, i que es biduins han saquetjada sa ciutat de Menfis i han fets altres naufrais.

—Davora Iprés (Sur oest de Bélgica) aqueis dies ets alemanys, després d'un foc molt granat, feren presoners 2.300 inglesos i mil francesos, i moltes d'ametralladores, i prengueren alguns forts. També s'apoderaren de ses ciutats de Chavanne i Sampier i aplegaren 1.000 soldats aliats i canons i ametralladores. En camvi es diari de Londres *Daily Mail* diu que foren ets aliats que guanyaren de molt an ets alemanys i que les feren 4.000 morts.

—Ets alemanys avensen fort devers Iprés, Lille, Roye, Soissons i l'Aisne, i an es francesos no les queda altre remei que recular.

—Diuen de Roma que's combat de ses esquadres russa i turca dins el Mar Negre ha tenguda més importancia que no creien. Es turcs tiraren a fons an es russos cinc navilis de guerra i 18 transports que duien 1820 mines submarines que les havien d'enflocar dins el Mar Negre per capturar-hi sa flota turca. Es turcs han tirats a fons sis creuers russos.

—Se confirma que ets alemanys han lograt passar el riu Aisne i que petxuquen fort es francesos cap a Soissons.

—S'esquadra inglesa i sa francesa han bombetjats es Dardanels, s'estret que hi ha abans d'arribar a Constantinopla. No saben encara quin maig e-hi feren.

—Un flotó de canoners inglesos bombetjaren s'altre dia ets alemanys de devers Nieuport.

—Diuen de Londres que dimegres una esquadra alemanya atacà es canoner inglès *Gardepok* que duia es cap davant de s'escuadra de creuers falaguers, que atacaren s'esquadra alemanya, la cual tocà soletes, i un creuer que feia sa coa amollava un roi de mines submarines darrera darrera, sens dupte per que ets inglesos s'hi poguessen devertir. Una d'aqueixes mines ferí un submarí inglès i el va fer benes, salvant-se'n just tres oficials i dos tripulants.

—A Egipte, devers Akaba, ja hi ha hagut un combat entre inglesos i turcs. Ets inglesos diuen que guanyaren.

—Sa sublevació des boers sembla que pren molt de còs. Diuen que es tros sublevat contra Inglaterra ès de gran com un parei de vegades Inglaterra. Es boers volen constituir uns Estats Units de l'Africa del Sur. Ets inglesos e-hi tenen poques forses i sembla que hi corren males aigos. Se motivetja si hi anirà un exèrcit português per subjectar-los de part d'Inglaterra, perque aquesta ja no té tropes per enviar-hi. Ets alemanys del sur-oest d'Africa fan costat an es boers amb sos 10.000 homos que hi tenen ben armats d'artilleria i de tot s'altre carro-portal.

—Es diari francès *Le Soleil du Midi* s'altre dia posava una llista de 70 capellans francesos que son morts an es camp de batalla fent de soldats. Deia que era sa primera llista de ses que aniría publicant des capellans que van donant sa vida per la Patria. ¡Bon repòs i bon remei per tots es capellans i no-capellans que muiren an aquesta guerra i lluesca per tots la llum eterna! Amèn!

—De Roma diuen que es francesos han plantada una batería just davant la Sèu de Reims, i fan servir un des dos campanars per punt d'observació contra ets alemanys. Això ¿no ès cercar que ets alemanys tornin tirar bombes devers aquella Sèu tan meravillosa.

Arribades dia 6

—An es sur-oest de Bèlgica ha plogut tant que ets alemanys se veuen obligats a lluitar més amb sos aigats i amb ses terres negades que no amb sos aliats. Això té en là sa campanya.

—Es creuer alemany *York* topà a una mina submarina an el Mar del Nort i se'n anà a fons.

—Sa participació de Turquía en sa guerra crea una situació molt perillosa an ets aliats i especialment a Inglaterra, sobre tot per sa banda des Canal de Suez, que es turcs el poren inutilisar còme camí per anar a la India, d'on se proveeix casi de tot Inglaterra.

Secció local

Aquesta setmana ha seguit plovent a voler. Deu fassa que sia saó de profit. Amèn.

Sobre tot, ja feia molts d'auys que no era anat tant d'aigo es temps. Més val aixi.

———

Enguany no anà gaire gent an es cementeri es día de Tots Sants hora baixa; en camvi n'anà ferm a ses esglesies, lo qual es molt més avengut.

———

Ets *al·lots exploradors o guaites* i es de la *Milicia Angèlica* anaren en formació a fer una visita i una edació an es Cementeri en sufragi de les Santes Animes del Purgatori. Molt ben fet!

———

Es dia dels Morts es mateis *al·lots guaites* feren formats una eixida a St. Llorens, a on los reberen el Rt. Sr. Rector. el Rt Sr. Vicari i molta altra gent d'allà, qun acabaren per donar-los un refresc d'agradats que en quedaren de tal al·lotea.

———

Dimegres el Magnific Sr. Bal·le feu fer una crida de que ses *Escoles des Vespre* queden ubertes per tots es qui hi vulguen anar. ¡Hala fadrinets! ¡Cap an aquestes Escoles teniu ses feines i no an es cafès ni a cap altre xibiu pitjor, tants com n'hi ha per desgracia dins Manacor! ¡Hala an aqueixes escoles! a veure si vos perfeccionau qualque mica en so lletgir, escriure i fer comptes! Son coses aqueixes que vos convenen a caramull.

———

Aquelx mes de novembre està dedicat a ses Animes Santes del Purgatari. Per això ès cosa d'oferir-los molts de sufragis. ¿Qui és que no té cap mort. parent o amic, que comanar a Deu? ¡Hala idò! fora vessa!

Notes bibliográfiques

Biografía | del | M. R. P. Joaquín Rosselló y Ferrà | *fundador de la Congregación Diocesana | de | PP. Misioneros de los Sagrados Corazones de Jesús y de María | por el | P. A. T., SS. CC.* | Palma de Mallorca | Imprenta La Esperanza. Lonjeta, 11. | 1914.—Un volum de 224 planes de 210 × 138 mm.

Agraïm de tot cor a sa meritissima Congregació dels Sagrats Cors s'exemplar que mos ha dedicat d'aqueixa obra tan interessant que acaba de publicar sobre es seu venerable Fundador, contant sa seua vida apostòlica, que resultà tan profitosa a ses ànimes i tan gloriosa per l'Esglesia de Mallorca. ¿Quin mallorquí no el coneixía an el P. Lloatxim Rosselló? an-e quin poble no era anat a predicar? Mallorca n'era plena des seus sermons, i més encara de sa *bona olor de Cristo* que deixava anar sa seua actividat apostòlica i tota sa seua vida. Bé hu descriu tot això aqueix llibre, i el recomanam amb tota sa nostra ànima an es nostros lectors, perque ès una lectura molt sanitosa i confortant, perque està molt ben escrit, i encara ès més bona sa sustancia de lo que diu que no s'escrit. Per ses inicials que firmen s'obra, se veu que s'autor ès es nostro amic del cor lo Rt. P. Antoni Tomàs de dita *Congregació*, an-e qui enviam sa nostra més coral enhorabona.

———

Andreu Caimari Noguera | **In hoc signo vinces** | *Lema: Christus vincit, regnat, imperat.* | **Poemet Constantinià** | *premiat an el XV Certamen | Científic-Literari del Seminari | Conciliar de Sant Pere, de | Palma de Mallorca, celebrat el | dia 6 de novembre de 1913* | .— Inca. Estampa de Ca-nostra | 1914. Un volum de 108 planes de 188 × 120 mm.

També agraïm amb tota sa nostra ànima que mos haja enviat un exemplar d'aqueixa obra seua es nostro bon amic i jove seminarista N'Andreu Caimari i Noguera d'Inca, que acaba de publicar-li es Magnific Ajuntament d'aquella vila, com un obsequi que ha volgut fer aquella Corporació Municipal an aqueix jovenet, aucell de primera volada, que s'anuncia, com qui no diu res, amb un poema, que crida molt s'atenció, no ja per lo que ès en si, sino per ses esperanses que dona a tots ets amics de sa Poesia de bon de veres i de sa nostra llengo, de que En Caimari, si segueix aixi com ha comensat, pot arribar a esser un poeta de gran vol. Brilla i se recomana aqueix poemet per sa potencia, galanxonia i ardidesa d'inspiració i de factura, per sa potent llecor de llengo catalana i per sa vigorosa saba cristiana que umpl tots es mots, lo qual fa delitosissima sa lectura. Ara lo que importa que En Caimari prenga a les dents d'anostrar-s'hi ferm en s'art, tan mal d'atènyer, de fer cansons d'aquelles de patent. Sa qüestió no ès fer-ne moltes, sino fer-les bé. Mos crega En Caimari: per molt d'oli que hi crem, no n'hi cremarà demés. Cumplim un dever agradabilissim enviant-li, com li enviam, sa més coral enhorabona.

Uep!

Sa racció de *ventim* que tenim promesa a s'*Obreretxo Balear* per ses barbaridats que etzibá contra es Papes Benets, encara no mos bi ha cabut avuí. Dissapte qui vé en serà servit, si Deu ho vol i María.

Tipo-lit. de Amengual y Muntaner